

Fra: Bente Ingrid Arnesen [benteingrid.arnesen@hev.oslo.kommune.no]
Sendt: 28. oktober 2009 12:36
Til: Postmottak KD
Kopi: ole.jacob.frich@klp.no; 'Ashild Korsgaard'
Emne: Vedrørende høring NOU 2009:18 Rett til læring

Til Kunnskapsdepartementet.

Det vises til vår e-post 19. oktober vedrørende "høring 2009:18 Rett til læring". Ved en forglemmelse ble noe utelatt i vår uttalelse, og vi oversender derfor en ny korrekt uttalelse og ber dere se bort fra den tidligere mottatte. Rådet for funksjonshemmede i Oslo har behandlet saken og ønsker å uttale følgende:

Utredningen starter med å tilkjenne at dette arbeidet *skal bidra til bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov. Barnehage og skole skal være for alle, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger. Alle barn og unge skal være en del av et inkluderende fellesskap som gir gode muligheter for læring og utvikling.* Det er videre redegjort for mål og verdier, grunnleggende prinsipper, integrering og inkludering, rett til læring og sammensatte utfordringer.

Intensjonene for arbeidet ser ut til å være det aller beste. Rådet for funksjonshemmede er likevel ikke tilfreds med utvalgets oppfølging av intensjonene som framkommer i en rekke forslag. Mange av forslagene er bra, men mange kan faktisk bidra til å tilsløre den delen av virkeligheten som kjernen i mandatet omfatter: *opplæring av hele mangfoldet av barn, unge og voksne med særlige opplæringsbehov.* Det er også en fare for at det i utredningen brukes termer som bidrar til å usynliggjøre både den enkeltes behov for opplæring og den kompetansen en god opplæring er avhengig av.

Eksempel på dette er utvalgets forslag om å sløyfe begrepet spesialundervisning. Begrepet foreslås erstattet med *Rett til ekstra tilrettelegging av opplæringen.* Rådet mener at dette ikke virker klargjørende, snarere tvert imot. Innarbeidede begreper har et innhold, både juridisk og faglig. Dersom andre begreper skal innføres, må det en grundigere begrepsavklaring til. I tillegg må det knyttes juridisk til de rettigheter i elvene i dag har.

Utvalget foreslår at det ikke skal være *sakkyndig vurdering* i alle tilfeller og at en slik vurdering kan erstattes av utprøving av tiltak. Forslaget er, etter rådets mening, egnet til å true barnas og elevenes rettigheter. De det gjelder, kan risikere å bli utsatt for prøving og feiling i utprøving av tiltak. Den type virksomhet og aktiviteter som utvalget her beskriver, krever personell med meget høy kunnskap, kompetanse og tverrfaglig forståelse, personell som er i stand til å velge og ta i bruk riktig verktøy / program til rett tid. Det krever og at de ikke kan overstyres av tilfeldige budsjettforhold. Samtidig står dette i sterk kontrast til ønsket om tidlig innsats slik det er formulert av utvalget.

Et annet forhold som virker underlig er at *det forskningstilfanget som finnes på feltet*, i inn og utland, ikke er referert til eller brukt som faglig grunnlag i utredningen. Rådet for funksjonshemmede i Oslo finner dette meget betenkelig.

Utvalget svarer ikke på utfordringene som gjelder *kvalitet i skolen*. Kvalitet i skolen avhenger av mange betydelige faktorer. Vi nevner blant annet kompetanseheving i alle ledd, ressurser - både menneskelige og andre typer ressurser, tidlig innsats og forebygging, økt samordning og organisering, foreldresamarbeid og elevmedvirkning, skolenes planløsninger, skoleledelsens lederstrategier og utvikling av lederteam. I tillegg er det avgjørende at det gis økt handlingsrom til bostedsskolene slik at de foreldrene som ønsker det, faktisk har et reelt skolevalg for sine barn. Erfaring tyder på at gode løsninger ikke er billige løsninger. Derfor burde utvalget ha gjort noen økonomiske beregninger som kunne gitt oss troen på at gode forslag kan gjennomføres. Rådet vil hevde at dersom det er vilje, evne og kompetanse i skolesystemet, kan det legges til

rette for opplæring av alle elever innenfor et fellesskap. Da vil også intensjonen om en inkluderende skole for alle kunne innfris.

I relasjon til kvalitet i skolen er og holdninger til og forståelse av de ulike elevgruppers behov viktig for å kunne sikre en forsvarlig praksis og gjennomføring av barnas skolehverdag.

Det er nødvendig at det arbeides aktivt etter en overordnet modell som sikrer tre forhold:

1. At man møter de utfordringer som vi er sikre på skaper en del av de problemene som skolen i dag sliter med, for eksempel manglende kunnskap om og kompetanse på ulike barns forutsetninger, læringsmuligheter og krav til utvikling og inkludering.
2. At man arbeider innenfor en ramme av anerkjent endringsmetodikk i organisasjoner for å få dette til.
3. At man greier å skjære igjennom og styre klar av modernitetskomplekser knyttet til CAI (computer assisted instruction) og bruk av pedagogiske hjelpemidler som ikke ivaretar utvikling av kunnskap, dannelse og derved hindrer mulighetene for reell kompetanseutvikling hos elevene i deres møte med virkeligheten.

Dette må gjøres uavhengig av det utgangspunkt den enkelte elev måtte ha på de ulike alderstrinn. Rådet for funksjonshemmede i Oslo vil i den sammenheng minne utvalget på den sammenhengende forsømmelse som har vært gjort i landet siden 1969 da det kom endringer i grunnskoleloven og 9 årig skole ble innført. Her heter det i odelstingsproposisjonen at "En forutsetning for innføring av den 9 årige skolen i Norge, er at de 4 laveste klassetrinn styrkes vesentlig" Dette ble som kjent ikke gjort.

Kvalitet i skolen er selvsagt også avhengig av en *god lærerutdanning*. Skal en kunne få kompetente lærere, er det viktig med målrettet videre- og etterutdanning som bidrar til at alt arbeid i barnehage og skole har god kvalitet der læringsutbyttet for alle elever på alle trinn er det aller beste. En tør minne om at i møte med den gamle realskolen var det universitetsfolk 15 åringene møtte, og de som valgte yrkeskolen møtte kunnskapsrike og kompetente fagfolk. En satsing på kompetanseheving når det gjelder spesialpedagogikk i lærerutdanningen og andre lærer- og personellgrupper i skolen er derfor avgjørende for om elever med særskilte behov får den opplæring de har rett til. Med god kompetanse, følger som regel gode holdninger og vilje og muligheter til å finne gode løsninger. Dessverre berører ikke Midtlyngutvalget denne problemstillingen. Dette er beklagelig på to måter. For det første er det, om utvalget ønsker å nå sine gode mål og intensjoner, nødvendig å drive et aktivt endringsarbeid på holdninger og forståelse for ulike elevgrupper i skolen. For det andre er det nødvendig at dette ikke skjer som tilfeldige valg, men gjennom store nasjonale programmer, slik at tilfeldighetene ikke lenger kan råde for den enkelte elev, hvor enn han eller hun måtte befinne seg i landet.

Etter rådet for funksjonshemmede i Oslo sin mening handler dette i virkeligheten om å sikre den enkelte elev lik tilgang til det sivile samfunn, deltagelse i det offentlige rom og å kunne kjenne seg igjen og føle seg som en del av demokratiet. Dette uavhengig av kjønn, rase, inntekt, familie, slekt, kaste, etnisk tilknytning, funksjonshemning, seksuell legning, bosted osv. Rådet for funksjonshemmede i Oslo betrakter skolen som det grunnleggende instrument i demokratiet og derfor helt avgjørende for den enkeltes muligheter for deltagelse i samfunnet senere i livet.

Rådet savner at utvalget diskuterer *rettssystemet i henhold til opplæringsloven*. I dagens skole opplever mange elever at deres rettigheter ikke blir ivarettatt. Det må derfor utvikles et rettssystem som fungerer slik at brudd på opplæringsloven oppdages og rettes opp mens eleven trenger det.

Det er behov for en utvikling av den norske skolen. Den tåler ikke flere reformer som ikke blir skikkelig fulgt opp i praksis og som aldri blir evaluert.

Avslutningsvis vil rådet mene at utvalget formulerer en rekke gode mål og intensjoner. Det synes likevel, dessverre, som om det legges opp til et system som er så generelt at det ikke er rom for individuelle løsninger. Rådet har denne innvendingen med tanke på at de barn og elever som trenger spesialundervisning er en svært stor og uensartet gruppe. Hvert enkelt barn og hver enkelt elev har krav på opplæring ut fra sine

forutsetninger og behov. Konkretiserer man ikke tiltakskjeder på gode mål og intensjoner, kan man ikke møte det enkelte barn og den enkelte elev slik som de og deres foreldre forventer. Dette vil medføre at en i utgangspunktet inkluderende skolen står i fare for å bli en segregerende skole.

Vennlig hilsen
Ole Jacob Frich
(sign.)
leder i Rådet for funksjonshemmede i Oslo

Bente Arnesen
rådgiver og rådssekretær for rådet for funksjonshemmede
Helse- og velferdsetaten
Oslo kommune
e-post: benteingrid.arnesen@hev.oslo.kommune.no
tlf. 952 66 645 eller sentralbordet 02 180